

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
Martinou Rýznarovou ve věci

žalobkyně: **nezl. S. M.**
trvale bytem X
doručovací adresa X
zastoupená zákonnou zástupkyní R. Č.
trvale bytem X
doručovací adresa X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 10. 2025, č. j. X, ve věci rodičovského příspěvku

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 10. 2025, č. j. X, se **ruší** a věc se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Spor byl o to, jestli nezletilé žalobkyni náleží rodičovský příspěvek, pokud nejmladším dítětem v rodině není její dcera, ale její sestra (matka nezletilé žalobkyně porodila dceru později).
2. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky ve Olomouci (dále jen „úřad práce“) z 3. 10. 2025, č. j. X, kterým úřad práce zamítl žádost žalobkyně o rodičovský příspěvek.

3. **Žalobkyně v žalobě** namítala, že správní orgány v rozporu se zákonem vyložily pojem „nejmladší dítě v rodině“, protože za něj považovaly dceru zákonné zástupkyně žalobkyně (tato dcera se narodila v srpnu 2025), a nikoliv dceru nezletilé žalobkyně, která se narodila v květnu 2025. Nezletilá žalobkyně pečuje o svou dceru. Matka žalobkyně pečuje o svou nově narozenou dceru. Správní orgány se nevypořádaly s klíčovou námitkou, že v rodině existují dvě oddělené pečovatelské jednotky. Správní orgány neposoudily specifickou situaci dvou souběžných péčí, faktické soužití tří generací a nezákonně vyložily § 30 a § 7 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“). Pokud by nezletilá žalobkyně žila jinde, nárok na rodičovský příspěvek by jí vznikl. Nezletilá žalobkyně však teprve navštěvuje dvakrát týdně základní školu, a to devátým rokem (osmou třídu). Žalovaný nevyhověl žádosti žalobkyně o odstranění tvrdosti zákona.
4. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** s výkladem žalobkyně nesouhlasil. Zákon na specifickou situaci třígenerační rodiny pamatuje a speciálně upravuje okruh společně posuzovaných osob v § 7 odst. 2 písm. d) zákona o státní sociální podpoře. Žalovaný v posuzované věci nemohl rozhodnout jinak, byl vázán zákonem. Na věci nemohl nic změnit ani faktický výkon péče o jednotlivé děti. Soužití tří generací v tomto případě není pouhým „faktickým soužitím“, ale zákonem speciálně upravenou situací. Žalovaný nemohl zohlednit „dvě pečovatelské jednotky“ a „dvě souběžné péče“.
5. **Soud přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění účinném ke dni vydání rozsudku (dále „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
6. **Úřad práce v rozhodnutí z 3. 10. 2025** popsal, že nezletilá žalobkyně byla svěřena do péče své matky poté, co byla zrušena pěstounská péče babičky o nezletilou žalobkyni. Jelikož byla nezletilá žalobkyně svěřena do péče své matky, okruh společně posuzovaných osob stanoví § 7 odst. 1 písm. d) zákona o státní sociální podpoře tak, že zahrnuje nezletilou žalobkyni, její matku i jejich dcery. Protože jsou v rodině dvě děti do tří let věku, nárok na rodičovský příspěvek náleží pouze matce nezletilé žalobkyně, protože má od srpna 2025 nejmladší dítě v rodině.
7. **Žalovaný v rozhodnutí o odvolání** objasnil, že žádná posuzovaná osoba nemůže být součástí okruhu osob ve více rodinách (§ 7 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře). Ze správního spisu, zejména z rodných listů a rozsudků o zrušení pěstounské péče a o svěření nezletilé žalobkyně do péče matky, vyplynulo, že nezletilá žalobkyně i její matka spadají do jednoho okruhu společně posuzovaných osob a v takto vytvořené rodině jsou dvě děti mladší tří let. Nejmladším dítětem je dcera matky žalobkyně.
8. K námitkám žalobkyně, že nemá možnost zajistit si finanční příjem, žalovaný sdělil, že bližší informace ke všem jednotlivým sociálním dávkám jsou k dispozici na webových stránkách žalovaného, případně může žalobkyně využít webovou aplikaci „sociální poradce“, která jí pomůže zjistit, na které jiné dávky by jí mohl vzniknout nárok.
9. Soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
10. Námitka **nepřezkoumatelnosti** napadeného rozhodnutí nebyla důvodná. Rozhodnutí správních orgánů obou stupňů jako jeden celek obsahuje všechny nosné důvody a jeho obsah nebránil soudu přezkoumat ho v rozsahu žalobních námitek. Z rozhodnutí je zřejmé, co

správní orgány považovaly za podstatné, z čeho zjistily skutkový stav a pod jaké právní předpisy ho podřadily. Správní orgány se vypořádaly i s námitkami žalobkyně. Rozhodnutí bylo srozumitelné. To plyne také z toho, že žalobkyně na něj adekvátně reagovala. Otázka zákonnosti skutkových a právních úvah a postupů, které vydání rozhodnutí předcházely a úvah, které jsou obsahem napadeného rozhodnutí, je pak druhou otázkou.

11. Druhá žalobní námitka směřovala k **výkladu pojmu „rodina“ a okruhu společně posuzovaných osob**. Podle žaloby měly správní orgány dospět k závěru, podle kterého by nárok na rodičovský příspěvek vznikl jak nezletilé žalobkyni, tak její matce. Obě porodily dcery v jednom roce, a to v květnu 2025 a v srpnu 2025. Správní orgány přiznaly oběma matkám jen jeden rodičovský příspěvek podle § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře. Ten stanoví, že rodičovský příspěvek náleží v rodině jen jednou, a to rodiči, který pečuje o nejmladší dítě.
12. Podle § 31 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře „rodinou se pro účely rodičovského příspěvku rozumí rodina podle § 7 odst. 1 až 10.“
13. Podle § 7 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře „za rodinu se pro účely tohoto zákona považuje, není-li dále stanoveno jinak, oprávněná osoba a společně s ní posuzované osoby, a není-li těchto osob, považuje se za rodinu sama oprávněná osoba. Žádná z osob nemůže být posuzována jako oprávněná osoba nebo jako společně posuzovaná osoba současně ve více rodinách, jde-li o společně posuzované osoby pro účely porodního a rodičovského příspěvku.“
14. Spor byl o výklad neurčitého právního pojmu okruh „společně posuzovaných osob“ podle § 7 odst. 1 písm. d) zákona o státní sociální podpoře. Toto ustanovení vymezuje společně posuzované osoby tak, že jsou jimi „nezaopatřené děti, jejich rodiče, pokud jsou nezaopatřenými dětmi a jsou osamělí, a rodiče [písmeno b)] těchto rodičů, pokud s oprávněnou osobou spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.“
15. Správní orgány považovaly nezletilou žalobkyni za nezaopatřené osamělé dítě a matku žalobkyně jako jejího rodiče, což žalobkyně nerozporuje.
16. Nezletilá žalobkyně namítala, že o své dítě pečuje a že ona se svou dcerou a její matka s její nově narozenou dcerou tvoří samostatné „pečovatelské jednotky“. Právní posouzení správních orgánů žalobkyně shledala jako formalismus a jeho výklad nezákonný.
17. Soud tuto žalobní námitku shledal jako důvodnou a posouzení právní otázky jako nezákonné.
18. Soud vycházel ze zákona o státní sociální podpoře, Ústavy, Úmluvy o právech dítěte a judikatury Nejvyššího správního soudu, zejména z rozsudku č. j. 6 Ads 21/2017-23 (i když se nejedná o skutkově zcela totožnou situaci, citované závěry jsou přenositelné na posuzovanou věc). Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku uvedl, že:
19. „[14] Nejvyšší správní soud předepisuje, že Listina základních práv a svobod v čl. 32 staví rodičovství a rodinu pod ochranu zákona. Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů a podobně i děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu. Ústavní soud právo pečovat a vychovávat děti chápe „*nikoliv jen jako práva rodičů a dítěte na to, aby státní moc nezasahovala do rodinné péče, nýbrž naopak i tak, aby takové péči státní moc poskytovala specifickou ochranu. Péče o dítě a výchova dítěte předpokládá zajištění materiálních i nemateriálních (citových, psychosociálních, kulturních atd.) podmínek toho, aby dítě mohlo v přirozeném rodinném prostředí rozvíjet všechny své osobní schopnosti a*

možnosti, které ve výsledku povedou k odpovídající socializaci dítěte. Jinak řečeno, je právem dítěte i rodiče pečujícího o dítě, aby stát této péči poskytoval zvláštní ochranu“ (viz nálezn Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. I. ÚS 2306/12, N 43/68 SbNU 433).

[15] Podobné závazky plynou z mezinárodních smluv. Úmluva o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.) zavazuje stát činit potřebná opatření pro poskytování pomoci rodičům a jiným osobám, které se o dítě starají (čl. 26 odst. 1). Zároveň staví do popředí zájem dítěte při jakékoli činnosti týkající se dětí (čl. 3 odst. 1). Ustanovení čl. 16 Evropské sociální charty (č. 14/2000 Sb. m. s.) zavazuje stát, aby s cílem zajistit nezbytné podmínky pro plný rozvoj rodiny podporoval ekonomickou, právní a sociální ochranu rodinného života takovými prostředky, jako jsou například rodinné dávky.

[16] Rodičovský příspěvek je projevem ústavně zaručeného práva rodičů pečujících o děti na pomoc státu. Poskytování rodičovského příspěvku napomáhá realizaci práva rodičů na péči o děti a také práva dětí na rodičovskou péči. Zároveň je konkrétním vyjádřením mezinárodněprávních závazů České republiky a v neposlední řadě nástrojem sociální a rodinné politiky státu“.

20. Nejvyšší správní soud vzal v citovaném rozsudku v úvahu účel rodičovského příspěvku a úmysl zákonodárce a v bodě 25 citovaného rozsudku uvedl:

„Účelem této dávky státní sociální podpory je totiž alespoň částečně nahradit pečujícímu rodiči ztrátu příjmů či jejich podstatné snížení, a tím zvýšit sociální úroveň rodiny (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2015, č. j. 8 Ads 42/2015-34, publ. pod č. 3425/2016 Sb. NSS, ze dne 7. 5. 2015, č. j. 9 Ads 278/2014-73, nebo ze dne 19. 2. 2009, č. j. 3 Ads 93/2008-55). Shodně vyjadřuje úmysl zákonodárce důvodová zpráva k zákonu o státní sociální podpoře: „*Rodičovský příspěvek je dávkou, která má umožnit rodiči věnovat se osobně péči o dítě.*“ (sněmovní tisk č. 1444, 1. volební období, dostupný na www.psp.cz). Důvody, proč existuje zájem na osobní rodičovské péči o dítě, zákonodárce výslovně neuvádí. Některé důvody jsou však zřejmé, například fyziologické (zajištění pravidelného kojení), psychologické (vytvoření pouta mezi dítětem a pečující osobou), sociální (výchova a socializace dítěte v rodině) nebo praktické (faktická nebo finanční nedostupnost komerčně poskytovaného hlídání dětí, nedostatečná kapacita mateřských škol).

21. Soud vycházel z těchto východisek a dospěl k závěru, že jde o obecné pravidlo použitelné pro široké spektrum životních situací. Ty zahrnují všechny matky, které jsou osamělé a nezaopatřené a splňují podmínky § 7, § 30 a § 31 zákona o státní sociální podpoře. V dnešní společnosti při daném ekonomickém a sociálním stavu (včetně obtíží s bydlením) nemusí být nereálné situace, kdy osamělá a nezaopatřená matka (která například i studuje střední nebo vysokou školu případně v doktorském programu), má dítě do tří let věku a tvoří rodinu s matkou, která má rovněž dítě do tří let věku.
22. Ke zjištění skutečného obsahu užitých ustanovení zákona o státní sociální podpoře je nezbytné zkoumat smysl a účel v něm obsažené právní normy. Ústavní soud judikoval, že v případě rozporu doslovného znění se smyslem a účelem lze upřednostnit teleologický výklad (výklad *e ratione legis*), je však potřeba takové rozhodnutí důkladně a rozumně odůvodnit (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 21/19, odst. 57).
23. Nejvyšší správní soud opakovaně zdůraznil, že „text právního předpisu nelze ztotožňovat s právní normou, která je významem tohoto textu; zjištění obsahu normy předchází proces

interpretace, při němž interpret přihlíží i k účelu normy, historii jejího vzniku či systematickým souvislostem právního řádu“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 27/2025-37, odst. 31). Ústavní soud v jiné věci vysvětlil, že „naprosto neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jeho jazykového výkladu. Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu [k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad *e ratione legis* atd.]. Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně, nebo v důsledku nevzdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity,“ (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97). Princip zapojení více výkladových metod platí obecně. „Jestliže interpretace právní normy za použití jazykové metody výkladu vede k nerozumným výsledkům, je namístě ji korigovat použitím dalších výkladových metod, jako jsou metody výkladu systematického, logického, teleologického či historického“ (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. II. ÚS 3040/16, odst. 21).

24. V posuzované věci soud přihlédl ke skutečné péči nezletilé žalobkyně o dítě. Dcera nezletilé žalobkyně není dlouhodobě hospitalizována v nemocnici, není z vícerčat, není umístěna do péče jiné osoby nebo zařízení. Žalobkyně studuje v rámci individuálního studijního plánu. Je součástí funkční rodiny, partner matky nezletilé žalobkyně má zaměstnání u obecního úřadu. Dcera žalobkyně ani žalobkyně nejsou posuzovány ve více rodinách. Matka žalobkyně pečuje také o tři syny. Okresní soud v Jeseníku jmenoval 19. 8. 2025 dceři žalobkyně poručníkem Městský úřad Jeseník, který je povinen ji namísto rodičů zastupovat a spravovat její majetek. Poručník také vypracoval projednanou žalobu. Odvolání proti rozhodnutí úřadu práce vypracovala pro žalobkyni Ester z. s., která žalobkyni a její rodině zajišťuje mimo jiné i bydlení, jak vyplynulo z rozsudku Okresního soudu v Jeseníku z 25. 6. 2025, č. j. 8 P 62/2014-425.
25. S ohledem na výše citovanou argumentaci a závěry Nejvyššího správního soudu, zejména s přihlédnutím k teleologickému, systematickému a historickému výkladu všech citovaných právních předpisů včetně mezinárodních smluv, lze dospět k závěru, že nezletilá žalobkyně jako matka samoživitelka má na rodičovský příspěvek nárok.
26. Z výše uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení ve smyslu § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. V dalším řízení je žalovaný shora podaným právním výkladem podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán.
27. V souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. soud nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně žádné náklady řízení neuplatnila a neúspěšnému správnímu orgánu takové právo ve věcech sociální péče nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 18. května 2026

Martina Rýznarová v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje Bc. A. V.

